

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING

GEMEENTE HEUSDEN

'NATUURLIJK'

MAART 2013

HET BESTUUR

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING GEMEENTE HEUSDEN

p/a Secretariaat
Zonnebloemlaan 213
5151 TA DRUNEN

Contributie minimaal € 12, -- per jaar.
Postbanknr. 5377889 t.n.v. Penningmeester
Natuur- en Milieuvereniging Gemeente Heusden,
Johan de Wittstraat 30, 5301 GR Zaltbommel

SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter: Harry Nijenstein
Copernicuslaan 4
5251 ZC Vlijmen tel. 073-5130287

Secretaris: Max Verhagen
Zonnebloemlaan 213
5151 TA Drunen tel. 0416-375900
info@natuurenmilieuheusden.nl

Penningmeester: Rien Melis
Johan de Wittstraat 30
5301 GR Zaltbommel tel. 0418-842791

Leden: Joost van Balkom
Vermeerplantsoen 145
5151 WS Drunen tel. 0416-376202

Carie Driessen
Kerkstraat 10
5253 AN Nieuwkuijk tel. 073-5118785

Website: www.natuurenmilieuheusden.nl

Wijzigingen in adres en/of mailadres graag doorgeven aan:
Rien Melis via e-mail e.melis4@upcmail.nl of per telefoon 0418-842791

INHOUDSOPGAVE

1. Het bestuur	blz. 1
2. Inhoudsopgave	blz. 2
3. Voorwoord	blz. 3
4. Agenda jaarvergadering	blz. 4
5. Jaarverslag	blz. 5
6. Vacatures in de vereniging	blz. 12
7. Financieel jaarverslag en nieuwe leden	blz. 14
8. Programma-overzicht	blz. 15
9. Oproep betaling contributie	blz. 17
10. Column door Rieky Schalken	blz. 18
11. Interview met Kees van Buul	blz. 19
12. Giersbergen door Cees van der Meijden	blz. 23
13. Landschapsbeheer	blz. 30
14. Roundup	blz. 31
15. Planten werkgroep	blz. 34
16. Vlinderstichting	blz. 35
17. Commissie ruimtelijke ordening	blz. 37
18. Even voorstellen	blz. 39
19. Commissie duurzaamheid	blz. 40
20. Bijzondere waarnemingen	blz. 41
21. Vroege voorjaarsboden	blz. 42
22. Microplastics Unilever	blz. 44
23. Gedichten	blz. 45
24. Voorgerecht	blz. 46
25. Met de Klepperman de lente in	blz. 47
26. Remembering in green	blz. 48
27. Adverteerders	blz. 49

Jaargang 31, 2013, nr. 1

Redactie:

Noor Peters, e-mailadres: peblauw@hetnet.nl of
Marian van der Linden, e-mailadres: marianvdlinden@home.nl
Wil Maaijwee

Inleveren kopij volgende info voor 1 juni 2013 a.s. op een van bovenstaande adressen.

VOORWOORD

Wat er zoal speelt

Deze keer in dit voorwoord minder over inhoudelijke zaken uit de werkgroepen, maar meer over de zaken er om heen.

Statuten

Huishoudelijk reglement

In de statuten zijn een aantal zaken geregeld, maar veel ook niet. Niet geregeld zijn bijvoorbeeld: welke soorten leden hebben we en wat zijn hun rechten en plichten, wat zijn de taken van de verschillende bestuursfuncties, regels voor onkostenvergoedingen, welke zaken willen we bewaren en welke niet (archief), Dit soort zaken proberen we te regelen in een huishoudelijk reglement.

De website

Digitaal wordt steeds belangrijker, ook voor onze vereniging. Onze site begint er steeds beter uit te zien. Het streven is om alle onderdelen van de site zo veel mogelijk up to date te houden. We zijn bezig om duidelijker afspraken te maken over onderhoud en ontwikkeling van de site, over wie wat precies doet, onderlinge afspraken etc. Ook de komende jaarvergadering zullen we aandacht aan de site besteden.

Vacatures

Zoals alle vrijwilligers organisaties hebben ook wij moeite om alle werk uit te voeren, met name op het bestuurlijke vlak. Daarom vanaf nu in Natuurlijk, en op de site, een overzicht van onderwerpen waar we nog mensen voor zoeken om die uit handen en voeten te geven.

En daarnaast gaan de lopende activiteiten natuurlijk gewoon door. In deze Natuurlijk weer een bloemlezing.

Harry Nijenstein
(voorzitter)

JAARVERGADERING

Jaarvergadering

Datum: maandag **8 april** 2013 - 19.30 uur
Plaats: d'Oultremontcollege, Drunen

AGENDA

1. Opening
2. Mededelingen
3. Vaststellen verslag vergadering dd 21 januari 2013
4. Financieel
 - a. Jaarverslag 2012
 - b. Kascontrole
 - c. Vaststelling begroting 2013
 - d. Verkiezing kascontrole commissie
5. Uitreiking Waakvlam
6. Samenstelling bestuur
7. Pauze
8. Verslag activiteiten 2012+ plannen voor 2013 aan de hand van onze website
 - a. Natuurbeheer
 - b. Ruimtelijke ordening
 - c. Natuurstudie
 - d. Natuureducatie
 - e. Duurzaamheid
 - f. PR en educatie
 - g. Foto galerij
9. Rondvraag
10. Sluiting

JAARVERSLAG

Jaarverslag 2012 Natuur- en Milieuvereniging gemeente Heusden

Bestuur en organisatie

Het bestuur vergaderde tien keer in 2012. Belangrijke zaken waren:

- Organisatie van jubileum-activiteiten (wandelingen, fototentoonstelling, uitje).
- Overeenkomst met de gemeente over het onderhoud van de Heidijk.
- Oprichting werkgroep Duurzaamheid.
- Aanpassing statuten om werkgebied uit te breiden naar omgeving van de gemeente voor zover dat invloed heeft op onze gemeente.
- Herinrichting van website.
- Er zijn subsidies ontvangen voor jubileum-activiteiten, bijenhotel, kettingzaagcursus en voor bomen te planten in de Zeeg.

Zie voor overige zaken de verslagen van de werkgroepen.

Leden

Het aantal leden neemt gestaag toe:

datum	Ere leden	Leden	Gezins-leden	Totaal aantal leden	donateurs
31-12-2009	3	161	8	172	3
31-12-2010	3	176	8	187	3
31-12-2011	3	184	10	197	3
31-12-2012	4	186	15	205	2

Ledenvergaderingen

Naast de jaarvergadering in april, waren er nog drie ledenvergaderingen.

In januari is het kerntaken document besproken, een overzicht wie wat doet en met welke organisaties we samenwerken en wie de contacten onderhoudt.

In april zijn tijdens de jaarvergadering vaste punten als financieel verslag behandeld, en werden de activiteiten toegelicht door de voorzitters van de werkgroepen. Verder werd de Waakvlam uitgereikt aan André van Drunen, en liet Theo Boonman een selectie uit zijn orchideeën dia's zien.

Voor de eerste keer werd ook een vergadering in juni gehouden. Deze werd ingevuld middels een wandeling in de Baardwijkse Overlaat, met uitleg over de activiteiten van de werkgroep Natuurbeheer.

In oktober werd besloten tot uitbreiding van het werkgebied; Voor zover ontwikkelingen buiten de gemeentegrens invloed kunnen hebben op de gemeente Heusden, vallen zij ook onder het werkgebied. Hoofdonderwerp was dit keer Ruimtelijke Ordening met uitleg over Bestemmingsplan Buitengebied en GOL. Daarnaast kwamen ook Duurzaamheid en Groen van Toen kort aan de orde.

Streven is om in de drie ledenvergaderingen telkens één van de kern-onderwerpen centraal te stellen: natuur, ruimtelijke ordening en duurzaamheid.

Overleg met de gemeente

Het bestuur overlegt eens per kwartaal met de wethouder. Daarnaast is er overleg met ambtenaren, met name op het gebied van natuurbeheer, duurzaamheid en ruimtelijke ordening.

Vertegenwoordiging en samenwerking

De vereniging werkt samen met andere natuur-organisaties die actief zijn in de gemeente, met name met Natuurmonumenten. Verder ook met Brabants Landschap, Waterschap Aa en Maas en Staatsbosbeheer.

Daarnaast zijn we lid van de Brabantse Milieu Federatie (BMF). Een aantal malen is er contact met de BMF geweest over lopende zaken, met name op het gebied van Ruimtelijke Ordening.

De vereniging is vertegenwoordigd in Platform recreatie en toerisme gemeente Heusden (Noor Peters), het bestuur van Heemtuin Meulenwerf in Heusden (Herman Peters), en in de Adviesgroep Gebiedsversterking Oostelijk Langstraat (Jan Pijnenborg).

We werken verder waar mogelijk samen met Heemkundekring 'Onsenoort', Agrarische Natuur Vereniging, IVN de Waerdman.

Het Platform voor Toerisme en Recreatie is in 1999 opgericht.

Wethouder Mulder is momenteel de voorzitter. De overige partners zijn meest organisaties die op de een of andere manier betrokken zijn bij toerisme en/of recreatie. Naast het Heusdens Buro voor Toerisme zijn dat bijvoorbeeld de horecaondernemers, de boeren met een minicamping (kleinschalige verblijfrecreatie), de Heemkundekring, de Stichting Promotie Drunen etc.

De Natuur- en Milieuvereniging vindt het belangrijk ook daar haar stem te laten horen. Onze visie op bijvoorbeeld de inrichting van de Poort van Heusden tot de terrasverwarming op de terrassen in Heusden wil nog wel eens afwijkend zijn.

Voor Heemtuin de Meulenwerf in Heusden was 2012 een goed jaar. De tuin werd afgelopen jaar uitgebreid met een leuke en kleurige boerinnentuin. Voor het onderhoud van de tuin kan worden gerekend op een harde kern van zo'n dertien vrijwilligers, waaronder enkele leden van onze vereniging. Ook in het bestuur is de vereniging met twee leden goed vertegenwoordigd.

De natuur- en educatiedagen (kleppermandagen) voor jonge kinderen waren een groot succes. Natuureducatie was ook aan de orde tijdens de Open Monumentendagen. Klassen van basisscholen van onze gemeente waren dagdelen in de tuin om opdrachten uit te voeren en spelletjes te doen te midden van/met klei, planten, water etc.

Het is erg leuk te zien hoe vele vestingbewoners, fietsers uit de omgeving en ook toeristen al wandelend en zittend genieten van de tuin.

Om de tuin vanuit een meer centraal punt in de vesting zichtbaar en bereikbaar te maken, liggen nu plannen klaar voor de aanleg van een nieuw (hoofd)toegang pad naar de tuin vanuit de haven. De Gemeente en het Waterschap zijn akkoord. Voor dit project -kosten ruim €4.500- is de Heemtuin op zoek naar een of meer sponsors.

Werkgroep Beheer Natuurgebieden

Wij kunnen terugkijken op een zeer succesvol werkseizoen. Er is gewerkt op 43 doordeweekse dagen en 8 zaterdagen. Er is door de groep vrijwilligers meer dan 1360 uur gewerkt!!

Wat hebben we gedaan en waar?

Het berkenbos op het Vlinderveld in de Baardwijkse Overlaat is gedund.
Het Sleedoornstruweel in de Ottershoek in de Baardwijkse Overlaat is gedund.
Opslag van het heideveld langs de kanaaldijk is verwijderd.
Er is raster geplaatst in de Overlaat en langs de Zeedijk.
Dode eiken zijn gezaagd langs de wandelpaden in de Overlaat.
Poelen bij de Lange Wiel en op het Vlinderveld zijn schoongemaakt.
Vuil is geruimd langs de Heidijk en de Kanaalweg.
Prunus is verwijderd langs de Kanaaldijk, de Heidijk en bij de Nieuwkuijkse brug.
Wilgen zijn geplant in Eendenkooi ter Kwak.
Sloten zijn geschoond in onze eigen Eendenkooi.
Maaisel van blauw grasland is verspreid over de afgegraven grond in Vlijmens Ven.
Een deel van de houtwal bij Piet Smeekens is afgezet.
Het Eikenbos langs de Kanaaldijk is gedund.
Maaien deel van het talud van het Kanaal, de Heidijk, en eigen Eendenkooi.

Een vangpijp is hersteld en er zijn rietmatten geplaatst in eendenkooi Ter Kwak. Boombordjes zijn geplaatst in natuurpark "De Ottershoek". Bomen zijn gezaagd bij de Wiel van Kiki Beets.

Ter vergroting van de biodiversiteit en ter bescherming van het landschap is de Natuurvereniging met de volgende projecten begonnen:

- Langs het Drongelens kanaal wordt de heidebiotoop hersteld en wordt een deel van het talud verschaald.
- In de Zeeg wordt samen met de gemeente een maïsakker omgezet naar natuurgebied.
- In natuurpark "De Ottershoek" wordt samen met het technasium van het d'Oultremontcollege gewerkt aan de ontwikkeling van een insectenhotel.
- I.s.m. Nederland Schoon worden zwerfvuilopruimdagen georganiseerd.

Verder zijn er cursussen gevolgd.

Joost en Fons hebben een zaagcursus gevolgd en zijn nu gecertificeerd.

Marc en Joost hebben de cursus EHGA (eerste hulp bij geïsoleerde arbeid) gevolgd.

Albert, Rien, Marc en Joost hebben de cursus heggenvlechten gevolgd.

Deze cursus bestond uit theoriedagen en praktijkdagen. Verder is er de verplichting om een meidoorn heg aan te planten van ca. 70 meter. Deze heg wordt over acht jaar gelegd.

Werkgroep Ruimtelijke Ordening

De werkgroep Ruimtelijke Ordening werkte in 2012 aan de volgende onderwerpen:

- Duinweg 54-56:
Raad van State honoreert onze bezwaren; nieuwvestiging aan de Duinweg wordt niet toegestaan.
- Paardenhouderij Margrietweg 1:
Afspraken over erfbeplanting zijn vastgelegd in een overeenkomst, die door beide partijen is ondertekend.
- Bestemmingsplan Herpt:
De vereniging heeft een zienswijze ingediend in verband met de aanwezige uilenpopulatie. Uiteindelijk heeft de gemeente beperkte compenserende maatregelen genomen.
- KPN-mast aan de Akkerlaan/Duinweg:
We hebben een zienswijze bij de gemeente ingediend. De mast wordt niet geplaatst, en de gemeente heeft een antenne-beleid geformuleerd.

-
- Voorontwerp bestemmingsplan Koesteeg – Nieuwkuijk:
Zienswijze ingediend bij de gemeente. Deze is niet overgenomen door de gemeente. Afgezien van verdere actie.
 - Voorontwerp bestemmingsplan Oudheusden:
Er is een inspraakreactie uitgebracht teneinde de oude monumentale terp van Oudheusden met de oude begraafplaats aan de Herptseweg te beschermen.
 - Bestemmingsplan VAL BV:
Dit onderwerp loopt al vele jaren; in 2012 waren vrijwel geen ontwikkelingen. Begin 2013 heeft de gemeente het bestemmingsplan ter inzage gelegd. We beraden ons op een reactie.
 - Corridorstudie / Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat:
De gemeentes en provincie hebben zich in 2012 vooral bezig gehouden met het verwerven van financiële middelen voor de uitvoering van de plannen.
 - Bestemmingsplan Buitengebied:
Middels intensief overleg met ambtenaren en gemeenteraadsleden zijn een aantal door ons voorgestelde wijzigingen over genomen, maar een aantal ook niet. We beraden ons nog op een reactie.
 - Poort van Heusden:
De gemeente heeft aangegeven het gebied in delen te willen ontwikkelen. We hebben onze zorg over deze ontwikkeling naar de gemeente uitgesproken. Het wachten is op een bestemmingsplan-wijziging voordat we werkelijk in actie kunnen komen.

Natuurstudie

Jaren achtereenvolgend worden door leden van onze vereniging inventarisaties uitgevoerd in verschillende natuurterreinen binnen de Gemeente Heusden.

Deze gegevens zijn van belang voor adviezen in het beheren van natuurgebieden en kunnen worden gebruikt bij ontwikkelingen door de werkgroep Ruimtelijke Ordening.

Het is ook van belang om de inventarisatie gegevens up to date te houden.

Om de gegevens voor een ieder beschikbaar te houden werd in 2012 begonnen met het plaatsen van alle bekende gegevens op de website www.natuurenmilieuheusden.nl.

Onder het kopje NATUURSTUDIE kunt u de gegevens vinden van:

Amfibieën

Libellen

Planten

Vissen

Vlinders

Vogels (weidevogels, roofvogels en uilen)

Zoogdieren (dassen)

Tenslotte nog een oproep aan de leden van Natuur- en Milieuvereniging gemeente Heusden om bij hun bekende gegevens door te geven aan de coördinator natuurstudie (Rien Melis). Uiteraard met vermelding van datum en plaats van waarneming(en) binnen de gemeente Heusden.

Werkgroep Duurzaamheid

In de loop van 2011 werd een begin gemaakt met activiteiten op het gebied van milieu en duurzaamheid. Naarmate de plannen concreter werden sloten zich meer mensen aan. Uiteindelijk organiseerde de werkgroep van zeven leden sterk twee avonden over zonnepanelen, één in Drunen en één in Vlijmen.

Door de samenwerking met de gemeente, een comité van aanbeveling en veel pr kwamen enkele honderden mensen op de avonden af.

Dit resulteerde erin dat enkele tientallen bewoners van onze gemeente overgingen tot de aanschaf van zonnepanelen.

De gemeente zal voor elke 50 panelen die neergelegd worden ook een paneel aanschaffen.

De Werkgroep bezint zich op nieuwe activiteiten.

Ondersteuning

Het kwartaalblad Natuurlijk werd geredigeerd, gedrukt en door de bezorgers rondgebracht. Sommige leden ontvangen Natuurlijk op verzoek digitaal. Natuurlijk is ook te vinden op de website.

De website werd heringericht en de verantwoordelijkheid voor het up-to-date houden van de site werd bij de afzonderlijke werkgroepen neergelegd.

De webmaster zorgt ervoor dat één en ander op de site komt te staan.

De activiteiten in het kader van het 30-jarig jubileum van de vereniging bestonden uit: maandelijkse jubileum wandeling in één van de vele natuurgebieden van de gemeente; maandelijks een uitgebreid informatief artikel in De Scherper over deze natuurgebieden.

-
-
- fototentoonstelling over de natuurgebieden van de gemeente gemaakt door de leden van de fotowerkgroep; deze schitterende expositie was te zien op zes verschillende locaties,
 - geslaagde excursie voor leden naar de vogelopvang in Zundert.

In samenwerking met de Agrarische Natuur Vereniging werd het Ommetje Hedikhuizen ontwikkeld en feestelijk geopend.

Tijdens de landelijke nacht-van-de-nacht vond er een wandeling in Drunen plaats.

Brem

foto: Annie van Bokhoven

VACATURES

Bestuurslid Ruimtelijke Ordening

Het bestuur streeft er naar dat de werkgroep Ruimtelijke Ordening zitting in het bestuur vertegenwoordigd is.

De Werkgroep tracht door beleidsbeïnvloeding, door indienen van bezwaarschriften en zienswijzen, door persberichten en door deelname in adviesgroepen de cultuurhistorische, natuurwetenschappelijke- en landschappelijke waarden en de kwaliteit van een gezond milieu te behouden en/of te herstellen.

De werkgroep werkt op dit moment onder andere aan:

- Bestemmingsplan Buitengebied
- Bestemmingsplan VAL BV
- Gebiedsversterking Oostelijke Langstraat (GOL)
- Poort van Heusden
- De werkgroep vergadert eens per maand.

Heb je belangstelling voor deelname aan de werkgroep en aan deze in het bestuur te vertegenwoordigen? Laat het weten aan een bestuurslid!

Bestuurslid Natuurstudie

Veel leden van de vereniging houden zich bezig met het verzamelen van gegevens, bijvoorbeeld van planten, libellen, vogels, en nog veel meer diergroepen. Ook landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden geïnventariseerd. Belangrijk is dat de gegevens per gebied verzameld en goed gearchiveerd worden!

De inventarisatiegegevens worden gebruikt voor adviezen in functie van beheer en beleid door de werkgroep Ruimtelijke Ordening, maar ook voor het bepalen van de effectiviteit van bijvoorbeeld Natuurbeheer.

Het bestuur zoekt iemand die vanuit het bestuur er voor zorgt dat deze gegevens in bruikbaar format beschikbaar komen voor onze website en voor werkgroepen als Ruimtelijke Ordening en Natuurbeheer.

Bestuurslid PR en overige ondersteuning

De vrijwilligers die zich bezig houden met ondersteunende taken zijn op dit moment niet vertegenwoordigd in het bestuur; voor een goede organisatie zou dat wel moeten.

De ondersteunende werkzaamheden omvatten een breed scala aan activiteiten:

- PR
- Onderhoud website
- Redactie Natuurlijk
- Distributie Natuurlijk
- Fotowerkgroep
- Ledenadministratie
- Organiseren ledenvergaderingen
- Uitreiking Waakvlam
- Uitreiking Wijze Uil

Heb je belangstelling voor deelname aan de werkgroep en aan deze in het bestuur te vertegenwoordigen? Laat het weten aan een bestuurslid!

“LENTE”

foto: Wilhelminen Martie

FINANCIIEEL VERSLAG

bericht van de penningmeester

Zoals u elders kunt lezen in deze Natuurlijk zal op maandag 8 april de jaarvergadering gehouden worden.

Het financieel jaarverslag zal twee weken daarvoor worden toegezonden naar de leden waar het mailadres van bekend is.

Is uw mailadres nog niet bekend geef het dan door aan:

e.melis4@upcmail.nl of aan peblauw@hetnet.nl

U ontvangt dan ook regelmatig aankondigingen van wandelingen etc.

Daarnaast zullen er op de vergadering zelf enige exemplaren van het financieel jaarverslag beschikbaar zijn.

+++++

Nieuw lid

Als eerste nieuwe lid van 2013 verwelkomen wij:
Frank Durant Doormanstraat 18 in Drunen

PROGRAMMA-OVERZICHT

LEDENVERGADERINGEN

De ledenvergaderingen vinden plaats in het d'Oultremontcollege, Dillenburgstraat 46 in Drunen.

datum : **maandag 8 april jaarvergadering**
aanvangstijd : 19.30 uur
eindtijd : rond de klok van 22.00 uur

Noteer vast de volgende ledenvergadering in uw agenda:
maandag 3 juni.

COMBINATIE OMMETJE HERPT EN HEDIKHUIZEN

datum : **maandag 1 april, 2de paasdag**
aanvang : 12.00 uur
startplaats : café de Ploeg, rotonde Herpt, Heusdenseweg 2
gids : Hermien van Toorenborg
duur : ongeveer 3,5 uur

Hermien wil de volgende route lopen: knooppunten 82-41-43-42-Zeggelaarseweg-Watersteeg-83-85-80-40-82, totaal 10 km. Vindt u deze afstand te lang dan kunt u zelf eerder terug gaan.

WANDELING NEDERHEMERT ZUID

datum : **zondag 28 april**
aanvang : **11.00 uur**
verzamelen : parkeerplaats bij de speeltuin,
Kasteellaan 11, 5317 KX Nederhemert
duur : ongeveer 2 uur
gids : Peter van der Velden

WANDELING DE MOERPUTTEN

datum : **zondag 19 mei**
aanvang : **11.00 uur**
verzamelen : Venkantbrug, aan de Moerputtenweg
duur : ongeveer 2 uur
gids : Peter van der Velden

WANDELING NIEUWKUIJKSE WIEL

datum : **zondag 16 juni**
aanvang : **11.00 uur**
verzamelen : Emmamolen, St. Jorisstraat, Nieuwkuijk
duur : ongeveer 2 uur
gids : Peter van der Velden

Voor alle wandelingen georganiseerd door onze vereniging geldt deelname op eigen risico.

Het is verstandig stevige wandelschoenen te dragen. Aan deelname zijn geen kosten verbonden. Ook bij 'slecht' weer gaan de wandelingen door. U hoeft zich vooraf niet op te geven.

BESTUURSVERGADERINGEN

De bestuursvergaderingen worden eenmaal per maand gehouden op de 1ste woensdagavond van de maand.

Heeft u een onderwerp dat u graag behandeld ziet worden in een bestuursvergadering dan kunt u hierover contact opnemen met onze secretaris of met een van de andere bestuursleden. De telefoonnummers vindt u voorin in Natuurlijk.

LANDSCHAPSBEHEER

De dagen en tijden dat de landschapsbeheergroep werkt, vindt u op onze website: www.natuurenmilieuheusden.nl : kopje beheer natuurgebieden / programma en activiteiten

KOPIJ NATUURLIJK

De uiterste datum voor het inleveren van kopij voor de volgende Natuurlijk is 1 juni: verschijningsdatum half juni 2013.

Heeft u een interessante bijdrage op het gebied van natuur en/of milieu en denkt u dat deze ook van belang is voor de lezers van Natuurlijk, mail dit dan naar de redactie:

Noor Peters, peblauw@hetnet.nl

of naar

Marian van der Linden marianvdlinden@home.nl

(Word, lettertype Arial, lettergrootte 14 = 1 bladzijde in Natuurlijk)

OPROEP

-OPROEP-OPROEP-OPROEP-OPROEP-

CONTRIBUTIE

Aan alle leden en gezinsleden.

Inmiddels is het alweer maart 2013 en zou ik u willen vragen uw lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2013 over te maken.

De lidmaatschapsbijdragen zijn als volgt:

Ereleden: € 0,-- per jaar

Leden: € 12,-- per jaar

Gezinsleden: € 6,-- per jaar

U bent uiteraard vrij om een hoger bedrag over te maken.

Ik verzoek u vriendelijk om het voor u geldende bedrag over te maken (liefst elektronisch) op rekening nummer: 5377889 ten name van: Natuur- en Milieuvereniging gemeente Heusden te Zaltbommel

Rien Melis Penningmeester

COLUM DOOR RIEKY SCHALKEN

Pleidooi voor een gele gemeente

Mijn streven om als groen Jetje een wezenlijke bijdrage te leveren aan een goed milieu en duurzame samenleving loopt regelmatig een deuk op. Jarenlang is ons voorgehouden dat Nederland verdroogt en dat we geen milliliter grondwater mogen verspillen aan het sproeien van onze tuin en dan ineens lezen we dat nergens in Europa de grond zo nat is als in Nederland. Dat constateert de watersatelliet SMOS. We zijn dus mooi op het verkeerde been gezet. Ik was er ook heilig van overtuigd dat het eten van biologische groenten uit milieuoogpunt en gezondheidsoverwegingen de juiste keuze was, maar dan verschijnt er een artikel in de pers dat het eten van niet-biologische groenten geen verschil uitmaakt voor onze gezondheid. Het blijft wel overeind dat biologische groenten lekkerder zijn. En dan de biologische veehouderij, die schijnt het milieu meer te belasten dan de intensieve, maar is wel weer veel beter voor het welzijn van dieren. Het is maar goed dat Wakker Dier zo standvastig is en zich niet door de commercie laat omblazen. Mede dankzij dergelijke organisaties is de laatste jaren duidelijk geworden dat minder vleeseten beter voor het milieu en onze gezondheid is. En dan het bankieren. Tot voor kort dachten we nog dat ASN een duurzame bank was, maar dan blijkt het een ondergeschoven kindje te zijn van een geldwolfbank. Weer een deceptie. Ook aan het succes van zonnepanelen wordt geknaagd, want nu blijkt dat ze in de fik kunnen raken. En onze hybride-auto die we uit duurzaamheidsprincipe hebben gekocht zou 1 op 22 moeten rijden, maar dat is een utopie en alleen haalbaar als je die auto als een soort brommobiel gebruikt. Bovendien doet de pers allerlei moeite om gaten te schieten in de milieuvriendelijkheid van deze auto. Intussen zijn als gevolg van de economische crisis wel heel veel mensen uit financiële overwegingen gaan bekijken hoe ze milieuvriendelijker auto kunnen rijden. En dat is natuurlijk winst. Wat mijn man en ik ook doen om fossiele brandstoffen te besparen is het regelmatig stoken van de houtkachel met het snoeihout uit de tuin, maar nu blijkt dat dat voor mensen met luchtwegproblemen vanwege fijnstof een groot probleem oplevert en het ook niet goed voor het milieu is. Dan toch maar die gaskraan volledig opdraaien? Je wordt helemaal gestoord van al die verschillende wetenschappelijke onderzoeken, verschillende inzichten en benaderingen. Ik blijf maar vertrouwen op het gebruik van mijn gezond verstand en mijn eigen inzicht. Er zit niet anders op, maar wel met dank aan al die idealisten die de weg naar een duurzamer samenleving hebben gebaand en die steeds met nieuwe plannen en ideeën komen. Het mooiste idee dat ik onlangs las is het initiatief om gele stroom uit mannenurine te maken. Ergens in Afrika draait al een generator op mannenurine! Als gele stroom een succes wordt, dan kan de vrouwenbeweging in Nederland haar emancipatiestrijd succesvol afsluiten, is er geen gezeik meer over een verkeerde uitstraling van de Nederlandse man en heeft hij zijn status terug. Ik juich het helemaal toe. Mijn credits gaan naar alle mannen in Heusden die met hun plasjes ervoor kunnen zorgen dat onze gemeente de meest duurzame gemeente van Nederland wordt. Geen groene, maar een gele gemeente!

INTERVIEW

Interview met molenaar Kees van Buul

“Leven met behulp van de wind”

Sinds enige jaren wordt spelt weer in Nederland verbouwd. Dat gebeurt ook in onze gemeente en wel in Nieuwkuijk, op verzoek van molenaar Kees van Buul, die het biologisch geteelde graan verwerkt in zijn producten en verkoopt aan particulieren.

Op het moment dat ik bij de Emmamol in Nieuwkuijk aan kom rijden, zie ik Kees van Buul op de stelling de zeilen aanbrengen op de wieken. “Het meel was op. Ik moest malen”, zal hij even later zeggen als we op locatie het interview houden. Op locatie houdt in dat we op de (koude) graanzolder zitten, met fraai uitzicht op de Kuijkse polder, en regelmatig een oorverdovend lawaai het bewijs levert dat de wind aantrekt en een verdieping hoger, op de maalzolder de maalstenen hun werk doen. Molenaar Kees hangt een zak aan de meelpijp en vertelt

ondertussen waarom hij overgestapt is op de spelt. “Ik ben op het idee gekomen omdat enkele jaren geleden een journalist van het Brabants Dagblad een artikel maakte over streekproducten en mij daarvoor benaderde. Maar ik heb niet echt een streekproduct, dus dacht ik –als ik nu eens mijn eigen graan ga verbouwen-

. En zo ben ik op spelt gekomen. Ik ben erover gaan lezen en omdat spelt het goed doet op arme grond, -we zitten op zandgrond-, is het een geschikte graansoort en vervolgens heb ik akkerbouwer Heintje van Dijk benaderd. Voor hem betekent het geen risico en zit er ook nog wat marge op.”

En dan ineens is het muisstil. “Dit is nou typisch Nederlands”, zegt Kees. “Geen constante wind. Een watermolen heeft daar geen last van, maar ik moet nu mijn stenen bijstellen, want er mag geen graan tussen de maalstenen komen.” Niet veel later: “Daar komt ie weer. Hoor je dat? Molenaar zijn is een ambacht, waar heel veel gevoel aan te pas komt. Het is leven met behulp van de wind.”

Idealisme of commercie?

De Emmolen verkoopt bijna voor 100% eigen biologische producten. “Bakker Allard uit Drunen zorgt voor het banket, hij maakt van ons eigen meel de molenstenen en het appelgebak. Je wilt niet weten waar de mensen allemaal vandaan komen om hier meel te kopen. Het bewijst dat de wereld klein is. Het is ook een hartstikke mooi product. Zie het als een interessante hobby waarmee je op windkracht graan kunt malen en in de bakkerij brood mee kunt bakken. Dat geeft veel voldoening.”

Idealisme of commercie? “Beide, ik zou het niet doen als je er niet van kunt leven.” Van Buul heeft voor de graansoort gekozen omdat bemesting niet per se noodzakelijk is, spelt

beter resistent is tegen ziekten en een hoog glutengehalte heeft. En met succes. “Het slaat aan en ik moet nu al soms nee verkopen. Ik denk erover om meer graan te gaan verbouwen.”

Wintergraan

De spelt die Van Buul momenteel verwerkt is nieuwe oogst. Op een perceel aan de Vaartweg, 2,5 hectare groot, is in oktober 2011 de spelt ingezaaid en afgelopen augustus geoogst. “De opbrengst is netto 6 ton. Spelt is een wintergraan, dat onder de grassoorten valt. In oktober wordt het gezaaid, daarna gaat het kiemen, in de winter ligt het stil en in het voorjaar groeit het door. Het staat 11 maanden op het land en dat is vrij lang voor een gewas. Aan de Vliedbergweg hebben we nu ook een veldje van 2,5 hectare ingezaaid. Het is belangrijk om met een akkerbouwer samen te werken die veel gronden heeft, zodat niet ieder jaar dezelfde grond ingezaaid hoeft te worden.”

Samen met Jan van Drunen heeft Kees bij de speltakker ook een kruidentuin en een aardbeiveldje. “Een beetje idealistisch, om te laten zien hoe het werkt. Alles wat er vanaf komt, wordt in de keuken gebruikt. Neem bieslook of mint. Die planten blijven maar groeien, er is niets moeilijks aan, voor veel mensen haalbaar. Verse bieslook in de sla of in gerechten en mint-thee drinken, het is allemaal veel lekkerder en het kost eigenlijk niets. Wie heeft er nog een moestuin tegenwoordig? Vroeger was het heel normaal dat je seizoensgebonden groente uit eigen tuin at. Nou was dat niet altijd een succes, maar je wist niet beter.” We zijn volgens Kees te ver van de natuur afgeraakt. Hij draagt in ieder geval zijn (molen)steentje bij en leidt schoolklassen rond, waarbij hij de kinderen laat zien hoe het graan gemalen wordt en leert hoe ze lekkere, gezonde broodjes kunnen bakken.

Regioproducten

Kees van Buul is al verschillende jaren lid van de Natuur- en Milieuvereniging. Als we het over de vereniging hebben, vraagt hij of er bierbrouwers lid zijn van de club. “Op het veldje staan spelt, rogge, boekweit, gerst en hop. Het zijn allemaal ingrediënten om uiteindelijk bier van te brouwen. Misschien zijn er mensen die nu hun eigen bier brouwen en die een echt streekproduct willen maken. Een Emma-speltbiertje.” Een nieuw regioproduct? “Ik denk dat we met z’n allen terug moeten naar kleinschaliger en duurzamer. Er moet echt een kentering komen in ons denken. We moeten niet afhankelijk zijn van het buitenland, maar terug naar de regio, die kan voorzien in de basis-levensbehoeften.”

Emmaspeltje?

Momenteel wordt het stucwerk van de Emmamolen zowel binnen als buiten gerestaureerd, zodat we in de regio verzekerd blijven van biologisch geteeld graan. Stel dat we op een zonnige dag na een stevige fietstocht op het terras ook nog een biologisch Emmaspeltje kunnen drinken, dan is het leven dankzij de wind en deze milieubewuste en creatieve molenaar toch weer een stuk aangenamer geworden.

Tekst RC Schalken, foto's Willemien Marti.

Volgens Wikipedia is Spelt (*Triticum spelta*) een eenjarige plant uit de grassenfamilie (*Poaceae*). Het is een graansoort die reeds vóór 7000 v. Chr. verbouwd werd en wordt beschouwd als de voorloper van de huidige tarwesoorten.

Na de middeleeuwen werd spelt verdrongen door gewone tarwe, omdat die een hogere opbrengst heeft en niet gepeld hoeft te worden. Spelt is namelijk een bedekte graansoort, maar in tegenstelling tot gerst en rijst zijn de kafjes niet met de korrel vergroeid. Bij deze twee graansoorten worden de korrels tijdens het 'pellen' geraspt. Spelt moet na het dorsen gepeld worden om het kaf van het koren te scheiden. Dit pellen gebeurt tussen twee, van zandsteen gemaakte molenstenen, de ligger en de looper. De stenen mogen niet te dicht over elkaar lopen, omdat anders de korrels stuk gemalen worden. Ook heeft spelt een brosse aarspil, waardoor gemakkelijk oogstverliezen kunnen optreden.

Spelt komt nu weer in de belangstelling bij de biologische landbouw, omdat het minder bemesting nodig heeft, beter resistent is tegen ziekten en een zogenaamde harde korrel met een hoog gehalte aan gluten heeft, wat gunstig is voor het bakken van brood. Doordat het gluten bevat is spelt dus niet geschikt voor mensen met coeliakie (gluten-intolerantie). Door de nauwe verwantschap aan tarwe is het doorgaans ook niet geschikt voor mensen met tarweallergie.

Foto's: Wilhelmiën Marti

GIERSBERGEN

Giersbergen is in het verleden ontstaan als Uithof van de Abdij Ter Kameren bij Brussel

Het verleden

Het Hertogdom Brabant

Mocht je eens in Brussel komen, vraag dan aan een willekeurige bewoner van de stad naar Ter Kameren of eventueel in het Frans (in Brussel wordt Vlaams en Frans gesproken) naar “la Cambre”. Vrijwel iedereen zal je de weg kunnen wijzen! Als geboren en getogen Giersbergenaar raakte mij dat, toen ik afgelopen zomer een dag in Brussel was. Waarom dat, zal je zeggen?

Wij zijn er tegenwoordig al aan gewend geraakt, dat voor ons gezaghebbende regelgeving niet meer alleen uit Den Haag komt, maar ook uit Brussel. Dan te bedenken dat het gehucht Giersbergen met het land eromheen al in het verleden gedurende bijna 400 jaar rechtstreeks vanuit Brussel (Ter Kameren) werd bestuurd. In mijn jeugd vroeg ik mij altijd verbaasd af waarom onze provincie **Noord-Brabant** werd genoemd, terwijl we in het zuiden van Nederland woonden. Later kwam ik erachter dat **Noord-Brabant** vroeger samen met **Vlaams-Brabant** (dat zou je Zuid-Brabant kunnen noemen) één geheel vormde: **het hertogdom Brabant**. De hertogen van Brabant streefden ernaar hun gezag in de wat afgelegen noordelijke grensgebieden met Holland en Gelre te versterken. Daarom verleende hertog Hendrik I, vermoedelijk omstreeks 1195, stadsrechten aan de bewoners van een kleine nederzetting die zich dicht bij zijn domein Orthen had ontwikkeld. Onder toezicht van de hertog ontwikkelde de jonge stad (des Hertogenbosch of 's-Hertogenbosch) zich bijzonder snel. Vermoedelijk al in het begin van de dertiende eeuw werd het centrum van de stad (de Markt met de omliggende straten) ommuurd en begon men aan de bouw van de Sint Jans-kerk. Na Leuven, Brussel en Antwerpen werd 's-Hertogenbosch de vierde stad van het hertogdom Brabant. Drunen moet toen nog een eenvoudige, agrarische nederzetting met een klein kerkje zijn geweest, behorende tot het land van Altena. In 1232 echter stond Diederik van Altena de eigendom van Drunen en Waalwijk af aan de hertog van Brabant. Uit het historisch onderzoek “Het openbaar bestuur van Waalwijk en Drunen” van Prof. Mr. J. Coopmans valt op te maken, dat de dorpsgrenzen in die tijd nog niet nauwkeurig waren bepaald. De eenvoudige dorpen waren nog ingebed in de Meijerij van 's-Hertogenbosch. Het bestuur werd in het begin voornamelijk nog door de Bossche schout (de Meijer) namens de hertogen van Brabant uitgeoefend. De gemene weiden (gemeinten) rondom de dorpen werden nog door de hertogen tegen betaling van een jaarlijkse cijns (belasting) uitgegeven voor gemeenschappelijk gebruik. Dergelijke cijnsbetalingen (voor speciale rechten) verzekerden de hertogen van periodieke inkomsten. Als plaatsbepaling werd in die tijd vaak nog vermeld: gelegen in de parochie Drunen.

Het begrip parochie gaf toen blijkbaar al een nauwkeuriger omschreven plaatsbepaling aan. De parochie omvatte ook de dorpen Nieuwkuijk en Onsenoort en het gehucht Nieuw-Hulten.

Als de hertogen in geldnood zaten, werden bepaalde gebieden in leen gegeven aan een lagere heer. Deze heer werd dan de leenman van de hertog. Dat waren soms maar kleine gebiedjes, zoals Nieuw-Hulten, een brede strook grond dwars door Drunen: in het noorden begrensd door de Scheilooop (Scheidingsstraat bij Elshout) en in zuiden door de Monnikengracht (weg naar de Klinkaert bij Giersbergen). In 1357 stond hertogin Johanna, waarschijnlijk voor verkregen diensten, Stad en Land van Heusden af aan de graaf van Holland! Voor de vorming van een grote polder van Dordrecht tot Vlijmen, de Grote of Hollandse Waard, was Stad en Land van Heusden voor de graven van Holland een belangrijk gebied. Het Land van Heusden bestond toen o.a. uit: Oud-Heusden met de gehuchten Elshout en (Oud)-Hulten, Herpt met het gehucht Berne, Hedikhuizen met Luttel-Herpt en een gedeelte van Haarsteeg, Vlijmen, Heesbeen en Doeveren. Sindsdien liep de scheidingslijn tussen Holland (het Land van Heusden) en Brabant (de Meijerij) dwars door de huidige gemeente Heusden. Tot op de dag van vandaag heeft dit zijn sporen nagelaten!

Daarna in 1387 gaf de hertogin Tilburg met Goirle en Drunen in onderpand aan Pauwels van Haestrecht, heer van Loon op Zand. In 1473 werd Drunen een zelfstandige heerlijkheid en kwam in handen van Willem van Haestrecht. Als vertegenwoordiger van de heer werd een drossaard aangesteld die weer enkele schepenen benoemde als vertegenwoordigers van de ingezetenen. Samen zorgden ze namens de heer voor de rechtspraak en het bestuur van de heerlijkheid Drunen.

De Abdij Ter Kameren

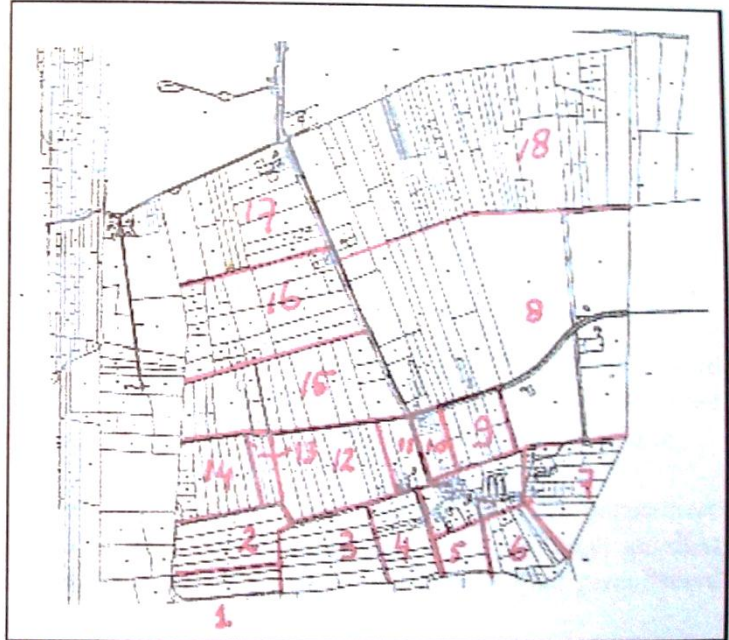
In 1201 werd door Hendrik I en zijn echtgenote Mathilde aan de rand van het uitgestrekte Zoniënwood bij Brussel de cisterciënserinnenabdij Ter Kameren gesticht. Vrouwe Gisela werd de eerste abdis. De hertogen van Brabant droegen deze abdij een warm hart toe en zo kon het gebeuren dat in 1244 Hendrik II aan de abdij Ter Kameren 150 bunder braakland nabij het dorp Drunen schonk. De zusters mochten deze grond voor altijd bezitten in vruchtgebruik als een vrijgoed tegen betaling van een jaarlijkse cijns. De bewoners van de uithof mochten ook gebruik maken van de gemeenschappelijke weide bij Drunen (de Kuijkse Heide) en er ook turf steken en heide plaggen. De hertog wilde zo de regionale economie bevorderen, in dit geval de markt van 's-Hertogenbosch. Er zou immers braakland in cultuur worden gebracht en de producten konden op de markt van 's-Hertogenbosch worden verhandeld.

De Uithof van Giersbergen

Namens de zusters verbleven op Giersbergen lekenbroeders die zorgden voor ontginning en ontwatering. Er ontstonden twee hoeven: de Poirthoeve en de Mayhoeve.

Afb. 12a - de middeleeuwse structuur aangegeven op de huidige kadastrale kaart; de nummering duidt op de benaming van de landerijen: (veldnamen omstreeks 1614):

- 1 De Begijnruggen
- 2 De Achterste Akkers
- 3 De Middelakkers
- 4 De Poortakkers
- 5 + 6 Zelfland
- 7 De Staakmaaien
- 8 De Staakmaaien (oostelijk deel);
De Maaien (westelijk deel)
- 9 De Binnenakkers
- 10 De Koeweide
- 11 De Strepen
- 12 De Bossen
- 13 Herseveld
- 14 Rieshout (De Riessen)
- 15 De Voorste Waaien (oostelijk deel)
De Dellen (middelste deel)
De Achterse Waaien (westelijk deel)
- 16 + 17 Linkers Maaijen
- 18 Achterste Maaien

De broeders bewerkten de akkers en verzorgden het vee. Zij gingen ook naar de markten om de voortbrengselen (vooral ook schapenwol) te verkopen en inkopen te doen. Later werd de uithof verpacht. Het bezit van de uithof werd in de loop der jaren door allerlei schenkingen en aankopen nog aanzienlijk uitgebreid o.a. met de Hoge Heide (Helvoirt) en het Giersbergs Broek (Biezenmortel). Volgens oude oorkonden bleef de abdij voortdurend met succes een beroep doen op de hertogen. Het klooster wist te bereiken dat de schouten van de Meijerij van de hertog telkens de opdracht kregen de goederen en de bewoners van de uithof te beschermen tegen aanspraken, inbeslagnemingen en geldafpersingen. In 1356 kreeg de abdij van hertogin Johanna zelfs politiebevoegdheid. Het klooster mocht hen die op het landgoed schade veroorzaakten via een schutter panden en beboeten. Bij de verheffing van Drunen tot heerlijkheid in 1387 werd het hof van Giersbergen "dat toebehoorde aan de abdis van Ter Kameren" nadrukkelijk uitgezonderd. Giersbergen had dus een aparte status en behoorde niet tot de heerlijkheid Drunen.

Tussen 1568 en 1648 speelde de 80-jarige oorlog zich af. De Nederlandse Gewesten wilden de landsheer, de Spaanse koning Philips II, niet meer gehoorzamen en streden onder leiding van Willem van Oranje om vrijheid. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat Noord- en Zuid-Brabant werden gescheiden! Hoe het ook zij, door al deze oorlogsprikelen werd het moeilijk voor de abdij Ter Kameren om de veraf gelegen uithof van Giersbergen nog "profijtelijk" te beheren.

Er werd besloten de Uithof van Giersbergen te verkopen. Omstreeks 1573 werd de noordwestelijke hoek van Giersbergen reeds verkocht. Hier ontstond een nieuwe hoeve: de Nieuwe Hof of de Hoge Klinkaert genoemd. In 1614 werd de uithof verkocht. De beide hoeven met akkers, maaien, boomgaarden, weiden, bossen, heiden en duinen kwamen in handen van de rentmeesters: Thomas van de Heuvel (Poirthoeve) en Andries de Weert (Mayhoeve). In de jaren daarna werden er nog zeven boerderijen gebouwd voor de kinderen van de nieuwe bezitters van de uithof. Uit de inventaris van de verkoop is nog nauwkeurig op te maken hoe de uithof er toen moet hebben uitgezien: Op **het erf** (het huidige gehucht) tussen de twee hoeven met schuren, schoppen en schaapskooien bevond zich een breed pad (de Wijde Strate) en een grote, open binnenplaats met een grote graanschuur (de spijckere) om de oogst en de cijzen in natura op te slaan. Het erf was omgeven door een omheining en een gracht (de Binnenste Omgraft). Het erf in zijn geheel was omringd door **het akkerland**. Deze akkers waren aan de oost-, zuid- en westzijde weer omgeven door een omwalling (de Buitenste Omgraft) om het akkerland te beschermen tegen de opdringende zandverstuivingen. Ten noorden van het erf bevonden zich **de maaien**: ongecultiveerde graslanden waar het vee gehoed kon worden en waar ook turf en plaggen gestoken konden worden. Tussen de akkers en de maaien bevond zich de "Baan van Loon naar Den Bosch" (de Oude Bossche Baan: De grote weg van Antwerpen, via Breda en Loon op Zand naar 's-Hertogenbosch). Ten westen van de uithof bevond zich de "Baan van Oisterwijk op Heusden" (de Heusdense Baan). In principe is dit nog allemaal te traceren in het landschap! Van de binnenste omgraft is nog een klein gedeelte aanwezig en de buitenste omgraft (de grote eikenwal met zeer oude eikenstobben) is nog in zijn geheel terug te vinden.

Het Heden De abdij Ter Kameren

In de loop der eeuwen zijn de gebouwen van de abdij Ter Kameren door allerlei omstandigheden meerdere keren herbouwd. De zusters van de abdij zijn tijdens de Franse Revolutie omstreeks 1800 definitief verdreven. De grotendeels 14^e eeuwse kerk en overblijfselen van het kloosterpand van ca. 1250 zijn bewaard gebleven. Een binnentuin omgeven door een kloostergang met mooie gebrandschilderde ramen met daarin de wapens van de verschillende abdissen is nog te bewonderen! Momenteel herbergen de gebouwen het Nationaal Geografisch Instituut en de Hoge School voor de Beeldende Kunsten. Er zijn ook nog parochielokalen aanwezig. In 2010 is er nog de oudste zoon van prinses Irene, prins Carlos, getrouwd! Het Bos van Ter Kameren, onderdeel van het Zoniënwoud (ca. 4000 ha), vormt nu een groene long voor de stad Brussel en is een geliefkoosde plaats voor ontspanning voor de bewoners van Brussel.

Het gehucht Giersbergen

Ook Giersbergen als toegangspoort tot het Nationale Park “De Loonse en Drunense Duinen” (ca.3500 ha) trekt vanuit de verre omtrek veel bezoekers. Er worden regelmatig cultuurhistorische wandelingen door Giersbergen georganiseerd door gidsen van het Nationaal Park.

Nog niet zo lang geleden hebben de Giersbergenaren het 750 jarig bestaan van hun gehucht uitbundig gevoerd. Ter herinnering hieraan hebben ze een bronzen beeldje aangebracht op een centrale plek vlak bij De Drie Linden. Dit beeldje staat inmiddels bekend als het “Giersbergs Boerinneke”.

Binnen het kader van “De Meijerij op weg naar duurzaamheid” en de “Instelling van het Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen” werd er in 1999 door Natuurmonumenten een ontwikkelingsvisie opgesteld voor Giersbergen (gem.Heusden) en de Margriet (gem. Haaren) om de negatieve spiraal voor het natuur- en cultuurhistorische landschap te doorbreken. Natuurmonumenten wilde samen met de duinboeren het historisch beeld van Giersbergen herstellen door herstel van cultuurhistorische bebouwing en betere landschappelijke inpassing van storende bebouwing; aanleg van

foto:Wilhelmien Marti

heggen tussen de akkers en weilanden om het kleinschalige karakter van het cultuurhistorisch waardevolle landschap weer te benadrukken; het onverhard laten van wegen en paden; doorgaande routes te voorzien van laanbeplanting; voorzieningen zoals parkeerplaatsen en campings meer te laten harmoniëren met het cultuurhistorisch landschap; de oude omwalling tegen het stuifzand weer te benadrukken.

Naar aanleiding van het Uitvoeringsprogramma Giersbergen en de Margriet liet het gemeentebestuur van Heusden in 2001 door het Facilitair Bureau Monumentenzorg een cultuurhistorische waardering opstellen om zo te komen tot een beschermend bestemmingsplan voor Giersbergen. Helaas werd dit rapport toen door sommige Giersbergenaren ervaren als te belemmerend voor eventuele toekomstige

ontwikkelingen. Waarschijnlijk daardoor is dit plan toen door het toenmalige gemeentebestuur in de onderste la opgeborgen. We zullen maar denken, dat de tijd voor een bepaalde bescherming van de historische uithof nog niet rijp was!

Nu duurzaamheid en het zorgzaam omgaan met het landschap (vooral ook cultuurhistorisch waardevol landschap) weer van wezenlijk belang worden gevonden voor een gezond milieu, wil ik ook weer eens aandacht vragen voor de oude uithof Giersbergen. Het gaat niet alleen om de gebouwen, maar om de uithof als geheel. Ik citeer de cultuurhistorische waardering: “ het oorspronkelijke erf met de ogenschijnlijk ongeordende ligging van de gebouwen vormt samen met het kleinschalige akkerland en de wat grootschaliger maaien eromheen, cultuurhistorisch gezien, een onlosmakelijke eenheid.”

Het hoeft niet allemaal veel geld te kosten! Vooral aandacht voor het gebied, het nauwkeurig volgen van de ontwikkelingen en deze eventueel zorgvuldig inpassen in het cultuurhistorisch zeer waardevolle geheel.

Hier en daar wat laanbomen aanbrengen en heggen aanplanten om het kleinschalige, heggenlandschap weer wat meer te benadrukken.

Onlangs (17 januari 2013) heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden bij café De Drie Linden, waar Natuurmonumenten een concept- inrichtingsplan presenteerde voor een aantal percelen die VN in eigendom heeft in het westelijke gedeelte van Giersbergen. Het plan komt erop neer, dat men op deze percelen enkele van de van oudsher bij Giersbergen behorende, kleinschalige akkertjes met houtwallen en heggen weer in ere wil herstellen. Deze kaveltjes zullen dan voor extensief gebruik aan naburige agrariërs ter beschikking worden gesteld. Op enkele akkertjes vlak bij de oude, historische omwalling zal weer koren worden gezaaid. Herstel van het cultuurhistorisch landschap heeft, volgens VN, ook een positief effect op de natuur. Er ontstaat een aantrekkelijk leefgebied voor allerlei dieren (o.a. de patrijs) en planten, waardoor de biodiversiteit kan toenemen. En dat vergroot ook de belevingswaarde van het gebied voor de recreant. Ook zal er een wandelpad tussen de veldjes door worden aangebracht. Zelf ben ik ook op die bijeenkomst geweest. Het doet mij enorm veel plezier dat er- hoe dan ook- nu toch begonnen wordt aan het herstel van het heggenlandschap op de oude uithof.

Goed voorbeeld doet goed volgen!

De gemeente Heusden hanteert tegenwoordig de slogan: **Dromen verwezenlijken in de gemeente Heusden!**

Mijn droom is, dat de gemeente Heusden ook eens wat heggen gaat realiseren op het weliswaar noodzakelijke, maar eigenlijk veel te grootschalige, parkeerterrein op Giersbergen. Door het aanbrengen van een aantal heggen worden de auto's aan het oog onttrokken en het geheel ingepast in het kleinschalige, heggenlandschap van Giersbergen.

Ook de nu nauwelijks opvallende Oude Bossche Baan zou weer wat meer benadrukt kunnen worden door begeleidende (laan)beplanting.

Vriendelijke groet,

Cees van der Meijden

Foto: Wilhelmine Marti

WERKGROEP LANDSCHAPSBEHEER

De werkgroep Landschapsbeheer van de vereniging is meestal werkzaam in de volgende natuurgebieden:

1. **De Baardwijkse Overlaat**, het gebied tussen Drunen en Waalwijk
2. **De Heidijk**, tussen de Overlaatweg in Drunen en de Meerdijk in Nieuwkuijk.
3. **Eendenkooi Ter Kwak**, in het gebied de Hooibroeken, gelegen achter Elshout.
4. **Eendenkooi de Swalmenmoeren**, een nat bosgebied als restant van de voormalige Eendenkooi aan de Duinweg in Drunen.

Over het laatste gebiedje wat meer informatie:

In Drunen tussen de Duinweg en de Heidijk ligt het gebied de Eendenkooi. Kenmerkend hier is het centraal gelegen bosgebied. Een stuk grond, dat onze vereniging in 1993 heeft aangekocht van de familie d'Oultremont. Het gebied is slechts 0,695 ha, maar heeft een hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde. Het natte bosgebied is een laatste restant van een oude eendenkooi, genaamd de Swalmenmoeren, aangelegd ca. 1650. De eendenkooi ligt tussen landbouwgronden, wordt niet betreden en is daarom erg rijk aan vogels. De buizerd en de bosuil broeden er met regelmaat en ook de houtsnip komt er voor. Ook staan er een paar erg oude koningsvarens.

Ons beheer bestaat uit het schonen van de schouwsloot rond het gebied en zorgen dat de eigenaars van naastgelegen percelen geen hinder hebben van overhangende takken.

Voor de data van landschapsbeheer kunt u op de website kijken:
www.natuurenmilieuheusden.nl

Foto: Joost van Balkom

ROUNDUP

Effekten van Roundup (glyfosaat) op ons milieu

Planten, dieren (en ook wij mensen !) hebben goede voeding nodig om gezond te kunnen blijven. Een gezonde bodem kan alle voedingselementen leveren die een plant nodig heeft voor een goede groei. Een goede bodem krioelt van leven zoals nuttige schimmels, bacteriën, protozoa, microgeleedpotigen, wormen etc. etc. Deze organismen maken voeding vrij die door de planten en bomen benut kan worden. De planten op hun beurt, staan suikers, aminozuren, eiwitten en dergelijke af aan de bodem en creëren zo de goede biologie in de wortelsfeer.

Het gebruik van pesticiden, fungiciden, maar met name herbiciden (onkruidbestrijdingsmiddelen) heeft een sterk negatief effect op dit natuurlijke proces. Alle herbiciden hebben de eigenschap om mineralen te binden zodat ze niet meer opneembaar zijn voor de plant. Hieraan dankt een herbicide ook zijn werking ! Roundup doet dit zelfs met ALLE spore-elementen zoals: cobalt, ijzer, mangaan, zink, borium e.d. Het zijn juist deze noodzakelijke elementen die een plant/boom nodig heeft voor haar imuunsysteem.

De diverse bodemorganismen zoals hierboven beschreven helpen de planten om deze mineralen op te nemen. Roundup doodt bij toepassing Mycorrhiza's, regenwormen, Pseudomonasbacteriën, Actinomyceten etc. Deze organismen spelen een grote rol bij de bescherming van plantenwortels tegen ziekteverwekkende schimmels. Het schadelijke effect is dus tweeledig de plant/boom kan de mineralen niet meer op nemen die ze nodig heeft voor haar imuunsysteem en tevens krijgen de diverse bodempathogenen meer kans om "aan te vallen", want de natuurlijke afweerorganismen in de bodem zijn ernstig verzwakt.

Roundup wordt bij bespuiting of bij het aanstrijken van de boomstronk direct opgenomen en getransporteerd naar de wortels. Vervolgens wordt de Roundup door de wortels aan de bodem afgegeven. Wie goed observeert, ziet dat in een goed groeiend bos alle bomen met elkaar in contact staan. Wordt een boomstronk dus behandeld met Roundup, dan krijgen ook de bomen die blijven staan hier mee te maken. Ze zullen niet direct sterven, maar het bos als geheel verzwakt terdege. Het beste voorbeeld dat ik kan geven komt uit de praktijk waarbij de Elzenhaag van een fruitboomkwekerij werd gesnoeid en aangestreeken met Roundup. Drie weken later vielen alle bladeren van de eerste rij peren af. De Roundup was inmiddels via de Elzenwortels doorgegeven aan de peregomen.

De opmerking dat Roundup safe is en snel wordt afgebroken is onterecht.

Aardbeitelers die tarwestro gebruiken dat in het vorige groeiseizoen is gespoten met Roundup, krijgen 1 jaar na die toepassing alsnog Roundup-schade in hun gewas ! Een lage dosering Roundup of een hoge maakt hierbij geen verschil.

Bovenbeschreven proces heeft zijn schadelijke invloed op alles wat groeit, dat wil zeggen ook op dieren en uiteindelijk ook op onszelf de mens.

Het is te gemakkelijk om te denken dat lokale behandeling van bomen/planten geen kwaad kan. Dit soort stoffen komt uiteindelijk via consumptiegewassen, vlees, drinkwater e.d. toch weer bij ons zelf terecht !

Wordt de indruk gewekt vanuit ons Ministerie of de Agrochemie dat dit soort middelen veilig zijn en daarom gerust in elk ecosysteem kunnen worden toegepast ? De praktijk heeft al lang laten zien dat het tegenovergestelde het geval is.

Te lang zijn we al bewust, of onbewust bezig met het ondermijnen van ons leefmilieu. Het is nu echt tijd om ons te bezinnen en op zoek te gaan naar duurzame, verantwoorde alternatieven. Of dat nu op een produktieveld is of in een mooi bos, dat maakt NATUURLIJK geen verschil.

Stephan Timmermans

In het kort iets over mijzelf: Ik ben een fervent natuurliefhebber die daarnaast op 0,5 ha biologisch-dynamisch groenten, fruit en spelt teelt.

Tevens ben ik werkzaam als tuinbouwadviseur binnen het bedrijf HortiNova in Waalwijk.

Noot van de redactie:

Omdat we van een aantal natuurliefhebbers hoorden dat zij zich zorgen maken over het gebruik van Roundup in natuurgebieden, hebben wij een reactie gevraagd op bovenstaand stuk aan Joost van Balkom coördinator van onze landschapsbeheergroep en aan Fons Mandigers van Natuurmonumenten.

Beiden zijn het eens met de conclusie uit het stuk dat het gebruik van Roundup vele nadelige gevolgen kan hebben voor de bodemkwaliteit.

Joost geeft aan dat onze vereniging zelden meer Roundup gebruikt, alleen bij het verwijderen van een grote zaadboom smeren zij de stomp met Roundup in. Gelukkig komen die zaadbomen niet veel meer voor.

Volgens Fons is bij Natuurmonumenten het gebruik van Roundup slechts toegestaan bij de bestrijding van Amerikaanse vogelkers als stobbenbehandeling. Voor de gebieden die het betreft is een planmatige bestrijding opgezet, gericht op gehele afbouw van gebruik van Roundup in de tijd. Tijdsperiode omvat in de regel 10 jaar. De Baardwijkse Overlaat is een goed voorbeeld. Het was ca 10 jaar terug een prunusbos. Dit gebied is nu vrij van zaaddragers (op een recent gevonden grote na) en de bestrijding bestaat nu alleen nog uit nabehandeling. Toen we ca 10 jaar terug van start gingen, werden enkele liters Roundup gebruikt op jaarbasis. Nu nagenoeg niets meer en bestaat de bestrijding nog uit het verwijderen van zaailingen die veelal uit te trekken of uit te steken zijn. In een enkel geval wordt nog een exemplaar aangetroffen dat te zwaar is om uit te steken en afgezet wordt en ingesmeerd. Ook dat zal over een of twee jaar niet meer nodig zijn.

Oproep van de redactie aan de inwoners van de gemeente Heusden: stop het gebruik van Roundup, het is slecht voor uw eigen gezondheid, het bodemleven en de waterkwaliteit.

Het onkruidgif Roundup, een van de meest gebruikte bestrijdingsmiddelen ter wereld, kan zeer schadelijk zijn voor mens en milieu. Het gif, geproduceerd door chemiegigant Monsanto, kan een rol spelen in de ontwikkeling van kanker en is mogelijk hormoonverstoring. Dat blijkt uit het rapport dat Greenpeace samen met de Britse organisatie GMFreeze, publiceerde.

PLANTENWERK GROEP

Speuren met de plantenwerkgroep

Een keer per maand trekken de leden van de plantenwerk er op uit. Zij inventariseren wat er groeit in bepaalde kilometerhokken.

Heeft u zin eens mee te gaan?

U bent van harte welkom!

Zaterdag 2 maart:	13.30 uur
Zaterdag 6 april:	9.30 uur
Zaterdag 4 mei:	9.30 uur
Maandag 3 juni:	19.00 uur
Maandag 8 juli:	19.00 uur
Zaterdag 3 augustus:	9.30 uur
Zaterdag 14 september:	9.30 uur
Zaterdag 5 oktober:	13.30 uur
Zaterdag 2 november:	13.30 uur

Op de dag zelf wordt – afhankelijk van het weer – bepaald naar welk gebied men gaat.

Als je je een keer wil aansluiten neem dan contact op met

Theo : telefoonnummer 0416 376378 of

Piet: telefoonnummer 0416 373055

Vlinderveld Drunen

foto. Wilhelmine Marti

VLINDERSTICHTING

“Blues in the marshes” voor het pimpernelblauwtje in de Moerputten

In Nederland komt het pimpernelblauwtje alleen in de Moerputten voor.

Deze vlinder heeft niet alleen grote pimpernel nodig om de eitjes op af te kunnen zetten, maar ook nesten van de moerassteekmier waar de rupsen in groot worden gebracht. De ideale combinatie van beide is alleen te vinden in enkele van de prachtige blauwgraslanden in dit natuurreserveaat. Er staan nu ongeveer 2,5 ha leefgebied van hoge kwaliteit voor het pimpernelblauwtje ter beschikking. De minimale populatiegrootte lag in goede jaren bij 3000, maar meestal vlogen minder blauwtjes. Voor de toekomst is de doelstelling voor Natura2000 van belang: er moet leefgebied komen voor 8000 pimpernelblauwtjes. Hiervoor zijn minstens 40 ha hoog kwalitatief leefgebied nodig. Bij een lagere kwaliteit moeten zelfs nog meer oppervlaktes gerealiseerd worden. Het Natura2000 gebied loopt van de westkant van het Vlijmens Ven tot aan de oostkant van de Maij en omvat ook het Bossche Broek. De zuidkant wordt begrenst door de Ruidigerdreef. Een deel ervan overlapt met het gebied dat in het HOWABO project (Hoogwaterbescherming Den Bosch) als retentiegebied wordt ingericht mocht hoog water in de rivieren de stad bedreigen. Dit project biedt in combinatie met het door Europa gefinancierde LIFE+ project “Blues in the marshes” (www.bluesinthemarshes.nl, www.pimpernelblauwtje.nl) kansen om de ontwikkeling van natuur versneld uit te voeren. Ondersteund door de Provincie Noord-Brabant, werken De Vlinderstichting, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waterschap Aa en Maas en de Gemeente Heusden samen, om vele hectaren vochtige schraalgraslanden te realiseren.

Foto: Vlinderstichting

Hiervoor is de hydrologie in het gebied hersteld, zodat de vegetatie weer onder invloed van kwel komt te staan. Van voedselrijke voormalige landbouwpercelen wordt de toplaag verwijderd.

De grond wordt gebruikt om de kades van het retentiegebied aan te leggen, waardoor de kosten aanzienlijk worden verminderd. De zeldzame plantensoorten, zoals grote pimpernel, blauwe knoop en spaanse ruiter, die kenmerkend zijn voor blauwgraslanden, kunnen echter de vrijgekomen gronden niet bereiken. Hun zaden verspreiden zich slecht. Daarom wordt het hooi van de blauwgraslanden naar de afgegraven percelen gebracht en daar verspreid. De kades die tussen en naast (toekomstige) blauwgraslanden liggen worden als verbindingsbanen voor de vlinders ingericht, hiervoor worden hooi of zaadmengsels gebruikt.

In de nieuwe gebieden moeten de dichtheden aan grote pimpernel hoog zijn, maar het meest belangrijke is een dichtheid van zeker 1 nest moerassteekmier per m², waarvan een deel dicht bij de waardplant en een deel op grotere afstand ervan liggen. Omdat niet alleen de planten maar ook de knooppieren zich slecht verspreiden, worden ook zij een handje geholpen. Zodra de vegetatie zich zo ver heeft ontwikkeld dat nestplaatsen aanwezig zijn, worden mierenkolonies getransplanteerd. Op de nieuwe locatie kunnen zij zich vestigen en zich door middel van nestsplitsing uitbreiden. Een hoge dichtheid en biodiversiteit aan andere kleine beestjes is weer nodig om zo veel mieren te kunnen voeden.

Door al deze ontwikkelingen wordt het Natura2000 gebied rondom de Moerputten een bijzonder stukje topnatuur van Nederland. Er komen nieuwe wandelpaden, een uitkijktoren op de Heidijk en een Butterfly Bellevue. Zo kan iedereen zien wat er gebeurt zonder te verstoren. Op de websites zullen regelmatig nieuwsberichten verschijnen, daarnaast komen er persberichten voor de regionale en nationale media. In een schoolproject zullen kinderen de kans krijgen om intensief met vlinders bezig te zijn. Er is nog heel veel werk te doen. Alles bij elkaar een leuke uitdaging!

Irma Wynhoff
De Vlinderstichting
Email: info@vlinderstichting.nl

MOERPUTTEN – VLIJMENS VEN

Natte Natuurparel Moerputten Vlijmens Ven

Het gebied Moerputten en Vlijmens Ven ligt ten zuidoosten van Vlijmen en is circa 700 hectare groot. Dit gebied maakt onderdeel uit van het LIFE-project 'Blues in the Marshes'. Met 'Blues' wordt bedoeld op onder meer het pimpernelblauwtje. Deze beschermde vlindersoort komt in Nederland alleen nog voor in het natuurgebied de Moerputten. 'Marshes' staat voor de zogenaamde blauwgraslanden. Natte graslanden met zeldzame soorten die een blauwe gloed laten zien die in Nederland nog slechts voorkomen op maximaal 100 hectare. Het doel van het project 'Blues in the Marshes' is om 170 hectare af te graven en te ontwikkelen. Daarnaast wordt nog een aantal hydrologische maatregelen genomen.

In het kader van dit project zijn Herman Peters en ik naar de inloopavond geweest die door het waterschap Aa en Maas over dit onderwerp werd gehouden. We werden opgevangen door een enthousiaste Fons Mandigers van Natuurmonumenten. Natuurmonument wordt de beheerder van het nieuwe natuurgebied. Fons is erg enthousiast over het project. In het Vlijmens Ven wordt gemiddeld 40 cm van de voedselrijke grond afgegraven legt hij uit. Een deel van deze grond zal worden gebruikt om kades voor HoWaBo aan te leggen. In het deelgebied Honderd Morgen is al ongeveer 41 ha voedselrijke grond afgegraven.

Foto: Waterschap Aa en Maas

Nu al worden daar zeldzame planten waargenomen vertelt Fons enthousiast. Naast het afgraven van de grond zullen ook hydrologische maatregelen worden genomen. Doel van deze maatregelen is het voedselrijke water afkomstig van de landbouw te scheiden van het voedselarme water dat als kwel bij het Vlijmens Ven naar boven komt.

Niet heel het gebied zal worden afgegraven. Het gebied direct grenzend aan de Moerputten zal niet worden afgegraven. Dit gebied ligt al vrij laag. Als hier ook nog eens 40 cm grond wordt afgegraven komt het lager te liggen dan de Moerputten. Hierdoor zullen de Moerputten als het ware leeglopen. Omdat de grond in dit gebied voedselrijk blijft kan hier geen blauwgrasland worden ontwikkeld.

Naast Natuurmonumenten en het waterschap is ook de Vlinderstichting aanwezig. Ook zij is erg enthousiast over het project. Nadat de grond is afgegraven zal maaisel vanuit het Vlijmens Ven en de Moerputten op de kale grond worden gelegd. In dit maaisel zitten zaden uit het gebied. Dit bevordert de ontwikkeling van de bijzondere soorten planten in dit gebied. Na de ontwikkeling van de planten zal zich langzaam bodemleven in het nieuwe natuurgebied ontwikkelen. Is een bepaald niveau aan bodemleven bereikt dan zullen kolonies knoopmieren in het gebied worden geplaatst. Deze zijn namelijk van belang in de levenscyclus van het pimpernelblauwtje. En daar is het allemaal om te doen. Het pimpernelblauwtje heeft een aparte levenscyclus verteld de mevrouw van de Vlinderstichting enthousiast. De rups van deze vlindersoort laat zich door de moerassteekmier meenemen naar het mierennest waar de rups overwintert. Ook verpopping vindt hier plaats.

Kortom een erg leuk interessant project.

Femke van Schie, lid commissie Ruimtelijke Ordening

EVEN VOORSTELLEN.....

Mijn naam is Femke van Schie. Vanaf augustus 2012 ben ik lid van de Natuur- en Milieuvereniging Heusden. In het dagelijks leven ben ik werkzaam als adviseur ecologie, en sinds kort adviseur vergunningen, bij een advies- en ingenieursbureau. Daarnaast was ik al wel lid van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorisch Vereniging (KNNV). De dichtstbijzijnde KNNV afdeling is alleen in Tilburg. Al langer heb ik het idee dat ik mijn tijd en kennis ook binnen mijn eigen gemeente wil inzetten. Ik ben toen een paar keer naar een informatieavond van de gemeente geweest, maar kon daar niet echt mijn ei kwijt.

Ik woon aan de westkant van Drunen dicht bij de Heidijk. Daar ga ik vaak wandelen met mijn dochters. Op een van de wandelingen viel mij op dat er verschillende vogelhuisjes hangen met daarop de naam Natuur- en Milieuvereniging gemeente Heusden. 's Avonds ben ik maar eens gaan googlen en kwam op de site van de Natuur- en Milieuvereniging terecht. Ik was gelijk enthousiast en ben lid geworden. In de eerste "Natuurlijk" zag ik een oproepje voor leden voor de werkgroep Ruimtelijke Ordening. Dit leek me de kans om mijn kennis in te zetten in mijn eigen gemeente. Inmiddels heb ik een aantal vergaderingen bijgewoond en ik vermaak me prima. De werkgroep is een leuke enthousiaste groep mensen die de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente op de voet volgt en indien nodig actie onderneemt. Het is erg leuk om te doen en ook erg leerzaam. Normaal gesproken zit ik voor mijn werk aan de andere kant van de tafel. Het is erg interessant om ook eens deze kant te zien. Bovendien worden voor de gemeente belangrijke onderwerpen besproken, zoals bijvoorbeeld het bestemmingsplan buitengebied dat onlangs ter inzage heeft gelegen. Dit bestemmingsplan is de blauwdruk van de activiteiten die in de toekomst in het buitengebied mogelijk zijn. Belangrijk om hier goed naar te kijken, zodat in het bestemmingsplan zo goed mogelijk rekening wordt gehouden met de natuur- en milieu belangen.

Kortom ik vermaak me prima binnen de vereniging. Wellicht tot ziens bij de werkgroep RO of een van de activiteiten.

Van de redactie: de KNNV is de vereniging voor veldbiologie. Een landelijke organisatie met 52 afdelingen verspreid over het land.

COMMISSIE DUURZAAMHEID

We verlengen de zonnepanelenactie tot en met 30 april 2013!

In november hadden we twee goed bezochte informatie avonden over onze zonnepanelenactie. Samen met twee door ons geselecteerde leveranciers waren het avonden met veel interactie, veel vragen en antwoorden. Ons doel was om vele mensen over de streep te trekken bij de aanschaf van zonnepanelen. Daarnaast willen we dat de bewustwording groeit en blijft groeien en dat steeds meer mensen willen investeren in alternatieve energiebronnen.

Het aantal verkochte panelen ligt rond de 280, er lopen nog enkele offertes. Het aantal blijft enigszins achter bij onze verwachting, zeker gezien de grote opkomst. Wellicht delen we in de malaise van de crisis, mensen geven gewoon minder uit, het vertrouwen in de economie is weg. In vergelijking met een spaarrekening bieden zonnepanelen toch nog steeds een fors hoger rendement. Na 8 tot 10 jaren heb je de investering terugverdiend en daarna nog 15 jaar gratis stroom.

In goed overleg met de leveranciers verlengen we onze zonnepanelenactie naar 30 april. De subsidiepot van 2013 is nog gevuld. Met de negatieve berichtgeving over inferieure zonnepanelen zijn we ons bewust dat we er goed aan hebben gedaan zorgvuldig naar de kwaliteit van de panelen te kijken en naar de kwaliteit van de leveranciers.

Na de zonnepanelen bezinnen we ons op een mogelijk nieuw onderwerp waar we mee willen komen. We onderzoeken het opzetten van een “repair café” op haalbaarheid. Een fenomeen dat in steeds meer gemeenten opgezet wordt. Mensen leren kleding, kleine huishoudelijke artikelen e.d. weer zelf te repareren met hulp van anderen. Met een kop koffie erbij, in een sociale omgeving. Wordt vervolgd. We hebben half januari als NMVH meegesproken over de Energievisie van de gemeente Heusden. In een informatievergadering met de Raad hebben we aangegeven dat wat ons betreft er geen sprake is van een visiedocument. Geen concrete doelen, geen echt voorbeeldfunctie van de gemeente voor wat betreft het beleid op duurzaamheid en energie in de gemeente Heusden. De opgenomen uitvoeringsprogramma's waren abstract en weinig concreet. De mening van NMVH werd gedeeld door meerdere partijen. De wethouder gaat het huiswerk deels opnieuw doen en legt nieuwe uitvoeringsprogramma's opnieuw voor aan de Raad. Ook op dit onderwerp kom ik een volgende keer terug.

Met groene groet,
Cary Driessen,
voorzitter commissie duurzaamheid

EEN BIJZONDERE WAARNEMING

Op 30 mei jl. was ik omstreeks 12.00 uur in de Ottershoek te Drunen voor mijn vaste telroute t.b.v. de libelleclub. Het was een mooie lentedag met weinig wind en bewolking en een temperatuur van ongeveer 19 graden.

Ideaal weer om libellen te spotten.

Direct bij het eerste telpunt werd ik aangenaam verrast door een bijzondere libel. Omdat ik bang was dat het beest zou wegvliegen maakte ik zo snel mogelijk mijn foto toestel gebruiksklaar. Dat ik daarbij te snel en dus onzorgvuldig tewerk was gegaan bleek nadat de libel was weggevlogen en ik de opnamen kon bekijken. Niet scherp genoeg, maar wel zodanig dat ik kon vaststellen dat ik te maken had met een **GEVLEKTE WITSNUITLIBEL**

De (zwarte met vlekken van donkerbruin tot rode) gevlekte witsnuitlibel is herkenbaar aan zijn witte snuit en een heldere citroengele vlek op het achterlijf. Hij leeft bij voorkeur in laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen. In Nederland is deze libel zeldzaam.

En nu maar hopen dat dit mannetje een vrouwtje heeft gevonden en samen voor nageslacht gezorgd. Eind mei en juni 2013 is dan de kans om deze mooie libel te bewonderen.

Rien Melis

Foto: Rien Melis

VROEGE VOORJAARSBODEN

Nu de winterse buien achter ons liggen hebben we de vroege dagvlinders, zoals het citroentje en de dagpauwoog al weer in onze tuinen zien rondvliegen. Ze zijn een opvallende verschijning in het vroege voorjaar.

Minder opvallend, maar evenzeer aanwezig, zijn de vroege nachtvlinders, die soms al in januari onze tuinen bezoeken. Ze zijn vaak wat minder opvallend getekend, maar veel soorten hebben een bijzonder vleugelpatroon, terwijl bijv. pijlstaarten en beervlinders in kleur zonder meer kunnen wedijveren met hun overdag vliegende soortgenoten.

En dan de variëteit in soorten. Van de dagvlinders komen nu in Nederland ruim 50 soorten voor.

De nederlandse nachtvlinders tellen echter ruim 2000 soorten, waarvan 1300 kleine - de micro's - en 700 grotere.

Reden genoeg om daar wat extra aandacht aan te geven.

Een van de soorten die we vanaf januari al in onze tuinen kunnen zien is de Perentak. De pop van deze vlinder brengt het eerste deel van de winter door in een cocon in de grond maar heel vroeg in het jaar verschijnt de vlinder al.

De tekening varieert van licht groen-grijs tot vrij donker, maar het meest opmerkelijk bij deze spanners is dat alleen de mannetjes vleugels hebben. De vrouwtjes zijn vleugelloos en zitten vaak vroeg in de morgen op het onderste deel van boomstammen. Zij scheiden dan een geurstof af, een feromoon, die door de mannetjes op kilometers afstand kan worden waargenomen, en daar ook in grote aantallen op af komen.

Een andere vlinder die we vroeg in het jaar in onze tuin kunnen vinden is de Kleine voorjaarsspanner. Ook hierbij heeft alleen het mannetje vleugels en verspreidt het vrouwtje de lokstoffen.

En ook hier is er weer heel wat variatie in de vleugeltekening van het mannetje, wat de tenaamstelling niet altijd gemakkelijk maakt.

Maar het is zeker de moeite waard ook aan deze nachtelijke bezoekers van onze tuinen wat aandacht te besteden.

Piet de Bont

MICROPLASTICS

Unilever stopt met gebruik microplastics.

In het december nummer van Natuurlijk stond een artikel over een “bizarre verslaving”.

Ons lid Jan Moeskops uitte daarin zijn zorgen over het gebruik van microplastics in producten. Ze zijn veelal verwerkt in verzorgingsproducten: shampoo , lipgloss, tandpasta. De kans bestaat dat we een deel van die microplastics binnen krijgen. Niet goed voor onze gezondheid en slecht voor het afvalwater. De microplastics kunnen er niet uit gefilterd worden en vormen tezamen een grote plastic soep.

In de Volkskrant van 29 december 2012 stond een positief artikel: Unilever stopt met het gebruik van microplastics.

Vanaf half 2013 verwerkt Unilever ze niet meer in verzorgingsproducten voor de Nederlandse markt en vanaf 2015 moet dat wereldwijd het geval zijn.

Volgens Plastic Soup Foundation (een organisatie die de hoeveelheid plastic in de wereldzeeën wil terugdringen) is Unilever de eerste grote multinational die stopt met het gebruik van microplastics.

Kleinere ketens als Rituals, de Tuinen, Hema en het Kruidvat waren er al mee gestopt.

Goed nieuws dus.

Ik denk niet dat het stukje in Natuurlijk van invloed is geweest op de beslissing!

Noor Peters

GEDICHTEN

Naar Remco C

*Dodelijk de tuin
waarin het minste onkruid
niet gedijen mag*

Op het dak van Sint Antonius

*Zittend in gelid
als soldaten op een rij
rusten de meeuwen,
steeds de orde herstellend
wanneer één het dak verlaat.*

Ganzenvlucht

*Vliegende vogels,
een V waaiert gakkend uit
boven de rivier*

Dooi

*Ijspegels druipend
aan rietgedekte daken
tranen van de dooi*

Voorjaar(1)

*Het weiland oogt geel,
Geler dan geel, geel als goud:
Paardebloemengeel!*

Voorjaar (2)

*Het zonlicht kwam, zag
en overwon de winter*

Bovenstaande gedichten en haikus zijn geschreven door
Henk Dame, lid van onze vereniging, Heusden Vesting

VOORGERECHT

voorgerecht

BIETENCARPACCIO

Ingrediënten voor 2 personen:

- 2 gekookte en geschilde rode bieten
- 2 eetlepels olijfolie extra vierge
- 1 eetlepel basalmico azijn
- 1 eetlepel honing
- (verse) tijmblaadjes, zout en peper
- 2 eetlepels geroosterde en afgekoelde pijnboompitjes
- handjevol veldsla of rucola
- (eventueel) 50 gram zachte geitenkaas

Snijd de bieten in dunne plakjes en leg ze in een cirkel op twee kleine (gebaks) bordjes.

Klop van de olie, de azijn en de honing een dressing en voeg tijmblaadjes en zout en peper naar smaak toe.

Verkruimel de geitenkaas en strooi die over de plakjes bieten. Besprenkel het geheel met de dressing en de pijnboompitjes. Versier met een paar blaadjes rucola of veldsla.

Smakelijk eten.

MET DE KLEPPERMAN DE LENTE IN !

Met de Klepperman de lente in!

Komende meivakantie zijn er in de Heusdense heemtuin opnieuw twee bijzondere middagen voor kinderen.

De klepperman, die in vroegere tijden in het vestingstadje als nachtwaker en stadsomroeper met zijn klepper (ratel) de ronde deed, is er weer!

Hij helpt kinderen (en ouders) tijdens een speurtocht vol verrassingen in de heemtuin. Het worden creatieve middagen van natuurbeleving en spel met tal van interessante en ook gekke opdrachtjes.

Zijn bezoek was de afgelopen vakanties 'n heel groot succes.

Veel kinderen uit Heusden en omstreken speurden toen enthousiast naar kleppers, maakten met hun (groot) ouders vol aandacht en met veel plezier opdrachtjes.

De sfeer in de tuin was ingetogen en tegelijkertijd ook feestelijk en uitgelaten.

Het is leuk om 'n fototoestel mee te nemen, want kinderen kunnen zelf klepperman worden of met de klepperman op de foto.

Kinderen tussen 4 en 9 jaar jong zijn onder begeleiding van (groot) ouders (of andere volwassenen) welkom op woensdag 1 mei en op zondag 5 mei (beide keren 's middags tussen 12 en 4 uur) in de heemtuin de Meulenwerf aan de Molenstraat in Heusden.

Ook bij wat minder goed weer .

Deelname is gratis; een vrijwillige bijdrage is welkom.

Voor meer informatie: www.heemtuindemeulenwerf.nl

Wist U:

- dat er op aanvraag rondleidingen worden gegeven in de heemtuin
- dat een kern van zo'n 13 mensen zorgt voor het onderhoud van de heemtuin
- dat u welkom bent om mee te werken bij het onderhoud en/of te genieten in de tuin

VOOR ALTIJD SAMEN

Voor altijd samen.....

staat er boven een artikeltje in het tijdschrift van Natuurmonumenten.

Het stuk gaat over de mogelijkheid een speciale herinneringsboom te planten die gekweekt is in de as van een overleden dierbare. En zo een plek te creëren waar je naar toe kan om haar/hem te gedenken.

“Remembering in Green” is een activiteit van verschillende uitvaartondernemingen.

Op de website: www.rememberinggreen.nl staat het volgende te lezen:

een levende herinnering

Een boom als uniek monument. Een levende en groeiende herinnering om vast te houden en tegenaan te leunen. Om elk jaar te zien groeien, om tijdens de seizoenen te zien veranderen... en in de lente bij het ontluiken telkens opnieuw een teken van leven.

Remember in Green biedt een unieke manier om een levende en groeiende herinnering te creëren na een verlies. Door gebruik te maken van een speciaal ontwikkelde methode wordt een jonge boom gekweekt op de vruchtbare bestanddelen van as van de overledene. De jonge boom blijft tijdens dit groeiproces op de Plantage. Zodra de boom volledig geworteld is en alle voedingsstoffen heeft benut, kan deze geplant worden op een plek naar keuze.

Natuurmonumenten stelt in een aantal van haar gebieden stukken grond ter beschikking aan de bomen van Remembering in Green. Samen met de boswachter wordt er naar een mooie plek gezocht voor de boom. Per boom ontvangt Natuurmonumenten een bijdrage die ten goede komt aan natuurbescherming in Nederland.

In onze buurt kan men zijn boom planten in de Loonse en Drunense Duinen en Landgoed Huis ter Heide.

Zonnebloempitten voor de voedertafel.

- Op duurzame wijze geteeld door Fa Valckx, aangesloten bij de stichting Veldleeuwerik, promotor van duurzame akkerbouw;
- Eigen teelt van Nederlandse bodem;
- Op duurzame wijze nagedroogd, daardoor lang te bewaren;
- Op duurzame wijze logistiek verwerkt;
- Bevat ca 5% kaf en daardoor bij uitstek geschikt voor vogels op de voedertafel;
- Ook geschikt voor alle andere die van zonnepitten houden;
- In zakken van 15 Kilo á € 16,50.
- Af te halen in Hedikhuizen na telefonische afspraak via Geert Schalken: 06 12 33 06 13
- Nog meer weten? Google: *firma valckx zonnepitten.*

Biologische voeding. **Homeopathie.**

Voedingssupplementen. **Kennis en advies**

Dat is wat onze zaak een speciaalzaak maakt!

Van Herpt Specialiteiten & Reform
Grotestraat 134 5151 BN Drunen 0416-372497
www.vanherptdrunen.nl info@vanherptdrunen.nl

BedrijfsHulpVerlening

Chrysantenstraat 41
5151 GD Drunen
tel. 0416 377849
06 52580895
www.jb-bedrijfshulpverlening.nl

Basis BHV • Herhaling BHV • EHBO • Reanimatie
Kinderreanimatie • AED • Kleine blusmiddelen

